

โมเดลการพัฒนาแบบวิถีตะวันออก : จุดเริ่มต้น พัฒนาการและการประยุกต์ใช้

Eastern Style Development Model : The Beginning, Development, and Application

กิจฐเขต ไกรวาส^{1,*}
Kittachet Krivart^{1,*}

บทคัดย่อ

โมเดลการพัฒนาแบบวิถีตะวันออก เป็นการนำเสนอจุดเริ่มต้น พัฒนาการและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านการพัฒนาประเทศของ 3 ประเทศในซีกโลกตะวันออก ประกอบด้วย ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้และจีน ทั้งสามประเทศประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศทั้งในแง่ของตัวเลขที่สะท้อนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งวิธีการพัฒนาดังกล่าวแตกต่างจากรูปแบบการพัฒนาตามแนวคิดการทำให้ทันสมัยอย่างตะวันตก (Modernization) ที่มุ่งเน้นใช้ทุนในการสร้างความเติบโตให้กับเศรษฐกิจของประเทศ

จุดร่วมสำคัญของการพัฒนาแบบวิถีตะวันออก คือการให้ความสำคัญกับ “คน” ด้วยการเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข สวัสดิการสังคมและในด้านอื่น ๆ ส่วนรูปแบบเฉพาะของแต่ละประเทศมีดังนี้ (1) ประเทศญี่ปุ่น มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและงบประมาณที่มีอยู่ในการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ มีการปฏิรูปที่ดินจากนายทุนเจ้าของที่ดินสู่มือเกษตรกร มีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการเพิ่มผลผลิตจนทำให้เกษตรกรมีรายได้สูง รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมสำคัญสู่อุตสาหกรรมชั้นนำของโลก (2) ประเทศเกาหลีใต้พัฒนาประเทศด้วยแนวคิด “แชมาอิล อุนดง” หรือขบวนการสร้างหมู่บ้านใหม่ ด้วยการปลูกฝังจิตวิญญาณ 3 ประการ ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร การพึ่งพาตนเอง และความร่วมมือให้แก่ประชาชน จากนั้นประชาชนจะเป็นฝ่ายริเริ่มและดำเนินการการพัฒนาทั้งหมด รัฐบาลทำหน้าที่เพียงให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ (3) ประเทศจีน มีการพัฒนาด้านการเกษตรด้วยเทคนิคการใช้พื้นที่ต่อไร่แบบเข้มข้น (Intensive cultivation) เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปรับปรุงกฎหมายด้านการลงทุนให้ทันสมัยและนำมาตราการสร้างแรงจูงใจมาใช้ เพื่อดึงดูดการลงทุนและเทคโนโลยีสมัยใหม่จากต่างประเทศอย่างจริงจัง รวมทั้งการสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีที่นำเข้ามาสู่เทคโนโลยีสมัยใหม่หรือเทคโนโลยีขั้นสูง

คำสำคัญ : โมเดลการพัฒนา วิถีตะวันออก การพัฒนาประเทศ

¹ วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี 20131

Graduate School of Public Administration, Burapha university, Chonburi 20131 Thailand

* Corresponding author, e-mail: dr.phukit@hotmail.com

ABSTRACT

This Eastern style development model was designed to present the beginning, the development, and the application of knowledge in the development of the countries in the Eastern hemisphere, which are Japan, South Korea, and China. They all succeeded in developing both in terms of numbers that reflect the economic development and the quality of life in the country. The way of development is different from the modernization idea that focuses on the use of the capital to create the national economic growth.

The main idea of Eastern style development is to focus on the “people” and emphasize them on improving their quality of life in the way of education, public health, social welfare, and so forth. The particular models of development of each country are as follows:

(1) Japan practices the use of quality human resources, and their available budget is used with fully care to develop the country. Japan's reformed the land from capitalist owners to be in the hands of farmers. The development of productivity efficiency results the high income to the farmers. Thus, Japan is also ranked as the World industrial leader.

(2) South Korea has been developed under the concept called “Saemaul Undong”, means the process of new village creation. The method is to foster the 3 aspects of consciousness to the public; the diligence, self - reliance, and cooperation, and then let the people initiate the operation and manage the entire development. The government serves only to support and provide technical assistance. The development on the concepts resulted in the similarity of people's income in both rural and urban areas.

(3) China has performed the agriculture development with intensive cultivation techniques to increase productivity and income for farmers. There were also developments of economic infrastructure, law on investment updates, and incentive measures implementation. These were done to very seriously attract investment and technology from abroad. Supports were provided to both public and private agencies in the development of new or advanced technologies. The successful result of the economic development has made China the world's second largest with the largest reserves.

Keyword: Development Model, Eastern Style, Country development

บทนำ

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หลายประเทศได้รับความเสียหายและบอบช้ำอย่างรุนแรงจากภัยสงคราม อาถรรพ์ และหลายประเทศในยุโรปที่เป็นสมรภูมิการสู้รบในช่วงสงคราม ทำให้ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง แต่ประเทศเหล่านี้กลับใช้ระยะอันสั้นในการฟื้นฟูประเทศและยังพัฒนาประเทศจนเจริญก้าวหน้าเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งการฟื้นตัวของกลุ่มประเทศในยุโรปเกิดจากแรงผลักดันหรือ “Big Push” ตามความเชื่อของนักเศรษฐศาสตร์ชาวตะวันตกในสมัยนั้นนำโดย Rostow (as cited in Engerman. 2003 : 47-55) ที่เชื่อว่า การฟื้นตัวของเศรษฐกิจจากภาวะสงครามจำเป็นต้องอาศัยเงินลงทุนมหาศาลเพื่อเป็นแรงผลักดันครั้งใหญ่ให้เศรษฐกิจฟื้นตัวด้วยอิทธิพลของความเชื่อดังกล่าวนี้อเมริกาจึงได้

เข้าไปช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของหลายประเทศในยุโรป ภายใต้แผนงานที่เรียกว่า European Recovery Program (ERP) หรือที่รู้จักในชื่อ “แผนการมาร์แชล” โดยในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1948-1951 เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกาได้ไหลเข้าสู่แผ่นดินยุโรปเป็นจำนวนมากถึง 12,721 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Behrman. 2007 : 1-5) ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือได้นำเงินไปบูรณะบ้านเมืองและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนในอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมเครื่องจักร เป็นต้น จากนั้นเมื่อเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวได้มีการต่อยอดทุนไปสู่การลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ส่งผลให้หลายประเทศในยุโรป กลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก (ศฤงคาร พันธุ์พงศ์. 2539 : 492)

จากความสำเร็จในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศในยุโรปด้วยการลงทุน ทำให้ได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวนี้ไปขยายผลเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยมีธนาคารโลก (International Bank for Reconstruction and Development) หรือที่รู้จักในชื่อ "World Bank" เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนานับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา แนวคิดดังกล่าวถูกเรียกว่า แนวคิดการทำให้ทันสมัยอย่างตะวันตก

Walt W. Rostow (as cited in Engerman. 2003 : 47-55) หนึ่งในนักทฤษฎีสำคัญของกลุ่มแนวคิดดังกล่าว ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนาเกิดขึ้นเป็นขั้นตอนตามการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจประกอบด้วย (1) ขั้นเตรียมการ เป็นช่วงที่สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมโบราณสู่สมัยใหม่ (2) ขั้นทะยานขึ้น เป็นช่วงที่ความเจริญทางเศรษฐกิจขยายตัวออกไป และ (3) ขั้นที่สังคมรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ได้เอง เป็นช่วงที่ระบบเศรษฐกิจขยายตัวอยู่ตลอดเวลา มีการใช้เทคนิคการผลิตแบบใหม่อยู่เสมอ รวมถึงนักทฤษฎีอีกท่านหนึ่งคือ Moore (1963 : 89-112) มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนาเป็นกระบวนการไปสู่ความทันสมัย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิงของสังคมดั้งเดิมไปสู่รูปแบบของประเทศทางตะวันตก และ Smelser (1992 : 37-54) มีความเห็นในแนวทางเดียวกันว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนาเป็นกระบวนการไปสู่ความทันสมัย ดังนี้ (1) ด้านเทคโนโลยี จากการใช้เทคโนโลยีง่าย ๆ และดั้งเดิมไปสู่การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (2) ด้านเกษตรกรรม จากการทำเกษตรเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้า (3) ด้านอุตสาหกรรม จากการใช้แรงงานมนุษย์และสัตว์ไปสู่อุตสาหกรรมอย่างแท้จริง และ (4) ด้านนิเวศวิทยา จากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง

อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาตามแนวคิดการทำให้ทันสมัยอย่างตะวันตกนั้นประสบความสำเร็จค่อนข้างน้อย อีกทั้งยังถูกวิพากษ์

วิจารณ์อย่างมากถึงความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ เนื่องจากเป็นการพัฒนาแบบไม่สมดุลและไม่เท่าเทียมกันระหว่างภาคเกษตรกับภาคนอกเกษตร ทำให้โครงสร้างของสังคมเกิดความเหลื่อมล้ำ เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศกำลังพัฒนายังคงยากจนและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ดีขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาตามแนวคิดดังกล่าวยังถูกมองว่าเป็นการพัฒนาแบบมุ่งภายนอก โดยมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกด้วยการอาศัยทุน เทคโนโลยีและความรู้จากประเทศตะวันตก ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ต้องตกอยู่ในสภาวะพึ่งพาทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศตะวันตก (วิวัฒน์ชัย อัทธการ. 2544 : 33-49) ผลจากความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศตามวิถีตะวันตก ทำให้นักวิชาการในฝั่งโลกตะวันออกเริ่มกลับมาทบทวนถึงแนวทางการพัฒนาประเทศของตน ว่าควรต้องมีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวที่อาจเรียกว่า "การพัฒนาแบบวิถีตะวันออก" นั้น มีตัวอย่างต้นแบบของการพัฒนาอยู่ในสามประเทศของซีกโลกตะวันออก ประกอบไปด้วยประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน

จุดเริ่มต้น และพัฒนาการสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศแบบวิถีตะวันออก

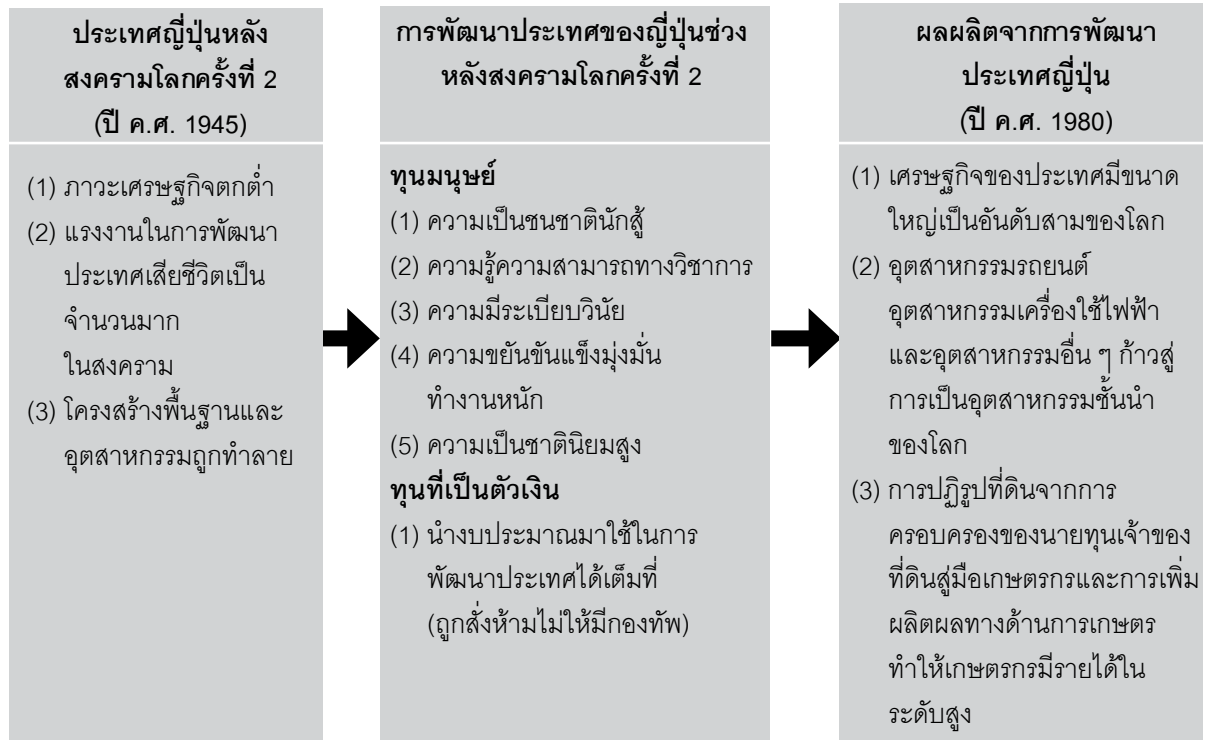
ญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกในซีกโลกตะวันออกที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเป็นประเทศที่มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ซึ่งกรณีของญี่ปุ่นนี้มีความน่าทึ่งในแง่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้รับความบอบช้ำมากพอสมควร ทั้งการสูญเสียพลเรือนนับล้านคน โครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมเสียหายอย่างหนัก เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำจนถึงขั้นที่ประชาชนเกิดภาวะความอดอยากขาดแคลน อย่างไรก็ดีตามสายเลือดชาวมุไรยอดนักสู้ของชาวญี่ปุ่นยังคงเข้มแข็ง นับจากญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามในปี ค.ศ. 1945 จากนั้นใช้เวลาแค่ประมาณ 35 ปี ญี่ปุ่นได้พัฒนาประเทศจนก้าวสู่การเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ (จันทร์ฉาย ภัคอธิคม. 2553 :

359-360) ปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสามของโลกรองจากสหรัฐอเมริกาและจีน โดยมีมูลค่าของเศรษฐกิจประมาณ 4.601 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว (GNP per capita) ประมาณ 36,200 ดอลลาร์สหรัฐ (World Bank, 2014)

การพัฒนาประเทศของญี่ปุ่นจนประเทศฟื้นตัวและเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว นั้นแม้ว่าส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศจะได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการทำให้ทันสมัยอย่างตะวันตก แต่ส่วนสำคัญของความสำเร็จนั้นเกิดจากพื้นฐานของการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สถาบันครอบครัว โรงเรียนและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ได้ร่วมกันกล่อมเกลาและปูพื้นฐานให้แก่บุตรหลานเพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้คนญี่ปุ่นในยุคสร้างบ้านแปลงเมืองยังเป็นคนที่มั่งมีระบิวินัย มีความขยันขันแข็ง โดยเป็นชนชาติที่ขึ้นชื่อเรื่องการทำงานหนัก เป็นชาตินักสู้ มีความเป็นชาตินิยมสูง คนญี่ปุ่นจะทำงานเพื่อประโยชน์

ของส่วนรวมเป็นหลัก และเลือกที่จะให้การสนับสนุนสินค้าของชาวญี่ปุ่นด้วยกันก่อน (กิจสุเซต ไกรवास. 2557 : 36) ดังนั้นนอกจากจะช่วยลดการขาดดุลการค้าให้กับประเทศแล้ว สินค้าของญี่ปุ่นสามารถพัฒนาทั้งในแง่คุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิต จนเกิดความได้เปรียบในการแข่งขันกับสินค้าของประเทศตะวันตก

ผลจากความมุ่งมั่นของชาวญี่ปุ่นที่ได้ร่วมกันฟื้นฟูและพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็งจริงจัง ทำให้อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นเจริญเติบโตไปอย่างรวดเร็ว ในปี 1980 รถยนต์ญี่ปุ่นมียอดจำหน่ายมากที่สุดในโลกปี 1990 รถยนต์ญี่ปุ่นมีส่วนแบ่งการตลาดในอเมริกามากถึง 25 เปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความนิยมมากทั้งในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก (จันทร์ฉาย ภักธธิคม. 2552 : 458-459) ในภาคเกษตรกรรมของญี่ปุ่นมีการผลักดันให้เกษตรกรใช้เครื่องทุ่นแรงในการผลิต เพื่อให้ใช้แรงงานน้อยลงและได้ผลผลิตมากขึ้น เกษตรกรในชนบทของญี่ปุ่นจึงมีรายได้สูงกว่าคนเมือง ซึ่งโมเดลการพัฒนาประเทศของญี่ปุ่นสามารถสรุปได้ดังนี้

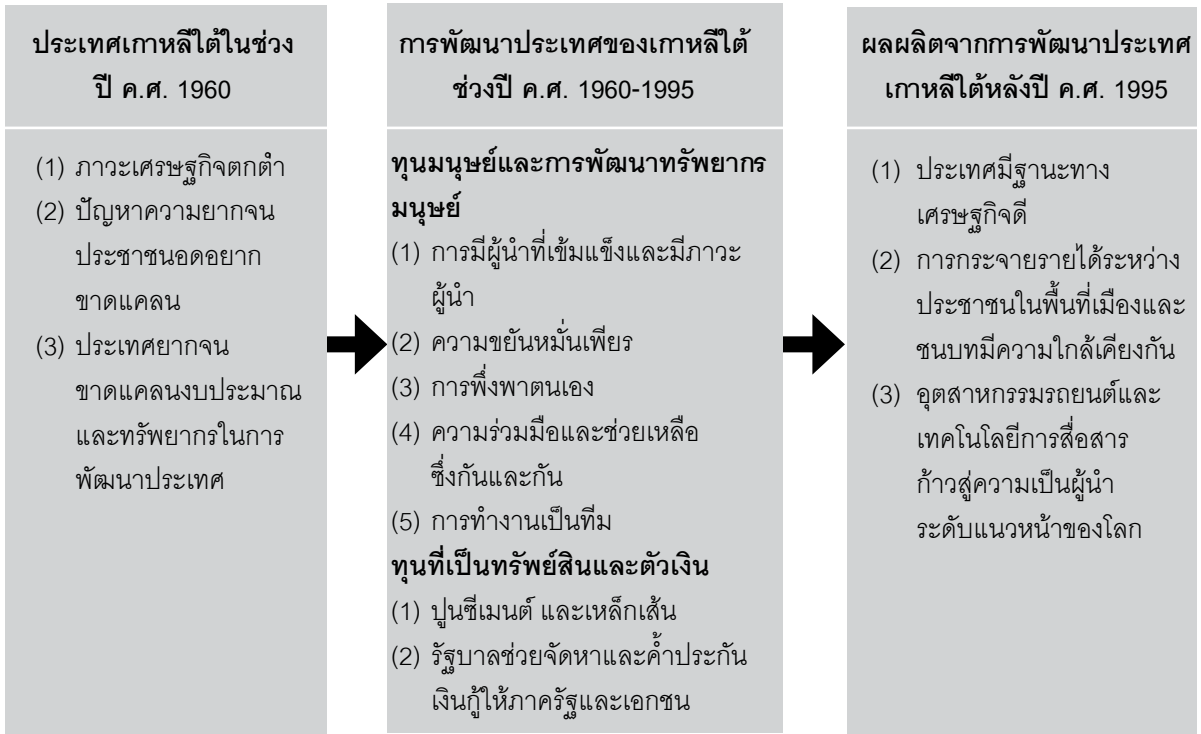
ภาพที่ 1 โมเดลการพัฒนาประเทศญี่ปุ่น

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี หรือที่รู้จักโดยทั่วไปในชื่อ “เกาหลีใต้” เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของการพัฒนาประเทศในแบบวิถีตะวันออก ที่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างสั้นในการพัฒนาจากประเทศที่มีฐานะยากจน จนก้าวสู่ประเทศที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจได้อย่างอัศจรรย์โดยในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เกาหลีใต้อย่างคงประสบปัญหาความยากจนอย่างรุนแรง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว มีมูลค่าเพียง 90 ดอลลาร์ (ประมาณ 2,970 บาทต่อคนต่อปี) ซึ่งสาเหตุสำคัญเกิดจากการที่เศรษฐกิจของประเทศต้องพึ่งพาผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก และการผลิตส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากเกาหลีใต้ต้องเผชิญกับภาวะน้ำท่วมและความแห้งแล้งอยู่เป็นประจำ จึงทำให้ภาวะความอดอยากขาดแคลนเกิดขึ้นทั่วประเทศ (ดำรง สุานดี. 2556 : 3) นอกจากนี้สภาพความเป็นปึกแผ่นของชุมชนยังเสื่อมคลายลงจากความแตกต่างทางความคิดของผู้คนในสังคม

จุดพลิกผันในด้านการพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้เกิดขึ้นในช่วงปี 1969 หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ประชาชนต่างพากันซ่อมแซมบ้านเรือนและถนนหนทางด้วยตนเอง โดยไม่ได้อาศัยความช่วยเหลือจากรัฐบาล ประกอบกับการที่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ส่งผู้บริหารไปศึกษาดูงานด้านการพัฒนาในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย ในส่วนของประเทศไทยนั้นแนวคิดสำคัญที่ผู้บริหารของเกาหลีใต้รู้สึกประทับใจ และได้้นำเอาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศคือ “การลงแขก” ซึ่งเป็นการช่วยกันทำงานโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปแต่ละครัวเรือน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น (กิจสุเขต ไกรवास. 2557ค : 35) แนวคิดดังกล่าวนี้ได้เป็นแรงบันดาลใจให้ปาร์ก จุง ฮี ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในสมัยนั้น ได้ริเริ่มและขับเคลื่อนแนวคิดการพัฒนาชนบทที่เรียกว่า “แซมมาอิล อุนดง” หรือขบวนการสร้างหมู่บ้านใหม่ (เมฮาวิ หรือนาคา. 2556 : 69-70) หลักการพื้นฐานหรือจิตวิญญาณสำคัญ 3 ประการของแซมมาอิล อุนดงที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการเสริมสร้างให้แก่ประชาชน ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร (Diligence) การพึ่งพาตนเอง (Self-help) และความร่วมมือ (Cooperation)

ภายหลังการดำเนินงานได้หนึ่งปี รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ทำการประเมินผลและได้ข้อค้นพบว่า “ผู้นำ” มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการของแซมมาอิล อุนดง รัฐบาลจึงได้เปิดสถาบันฝึกอบรมผู้นำแซมมาอิล อุนดง ขึ้นในปี 1972 โดยได้คัดเลือกผู้นำหญิงและชายหมู่บ้านละ 2 คน เข้ามารับการฝึกอบรมภาวะผู้นำ ผู้นำที่ผ่านการฝึกอบรมจะเป็นแหล่งวิทยากรสำคัญด้านภาวะผู้นำและแนวทางปฏิบัติให้แก่หมู่บ้านอื่น ๆ (กิจสุเขต ไกรवास. 2557ค : 36) ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

แซมมาอิล อุนดงทำให้พื้นที่ชนบทของเกาหลีใต้เริ่มปรากฏภาพลักษณ์ของการเป็นชุมชนเมืองเพียงแค่ช่วงเวลา 3 ปี จากนั้นได้มีการขยายโครงการไปสู่ในด้านการบริการสาธารณะ โครงการเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้สูงขึ้น อาทิ การปฏิวัติวิธีการเกษตรแบบดั้งเดิมจากการปลูกข้าวและข้าวบาร์เลย์ เป็นการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม เป็นต้น รวมถึงการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมของรัฐบาลในพื้นที่ชนบทเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน แซมมาอิล อุนดงทำให้ในปี 1974 ประชาชนในชนบทของเกาหลีใต้มีรายได้สูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และในปี 1979 ร้อยละ 98 ของหมู่บ้านในชนบททั่วประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ (Saemaul Undong Central Training Institute. 2014) ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ชนบทของขบวนการแซมมาอิล อุนดงทำให้เกิดการแพร่ขยายวิธีการดังกล่าวไปสู่หน่วยงานและกิจการของชาวเกาหลีใต้ทั้งในและต่างประเทศ โดย ในช่วงระยะเวลาเพียง 30 ปี แซมมาอิล อุนดงได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเกาหลีใต้จากประเทศที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวน้อยกว่า 100 ดอลลาร์ ให้เพิ่มสูงขึ้นถึง 12,000 ดอลลาร์ (ดำรง สุานดี. 2556 : 28) อย่างน่าอัศจรรย์ ซึ่งโมเดลการพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 2 โมเดลการพัฒนาประเทศเกาหลีใต้

สาธารณรัฐประชาชนจีน หรือประเทศจีนที่เรียกกันโดยทั่วไป เป็นอีกหนึ่งประเทศต้นแบบการพัฒนาแบบวิถีตะวันออก ที่เริ่มจากประเทศที่มีฐานะยากจน ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทและมีอาชีพเกษตรกรรม ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว ในปี ค.ศ. 1960 มีมูลค่าประมาณ 2,900 บาทต่อคนต่อปี แต่หลังจากนั้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (ค.ศ. 1997-2001) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (ค.ศ. 2002-2006) ประเทศจีนได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้วิธีการนำเข้าเทคโนโลยีแบบสำเร็จรูป เริ่มจากการส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน หลังจากนั้นจะมีการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนที่เป็นของชาวจีน ด้วยการต่อยอดเทคโนโลยีที่มีการนำเข้ามาจากต่างชาติ ทำให้ในช่วงระยะเวลาแค่เพียง 1-2 ทศวรรษ ประเทศจีนสามารถพัฒนาประเทศจนมีขนาดของเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา (อักษรศรี พาณิชศาสตร์. 2550 : 2) และปัจจุบันยังเป็นประเทศที่มีเงินทุนสำรองมากที่สุดในโลกอีกด้วย

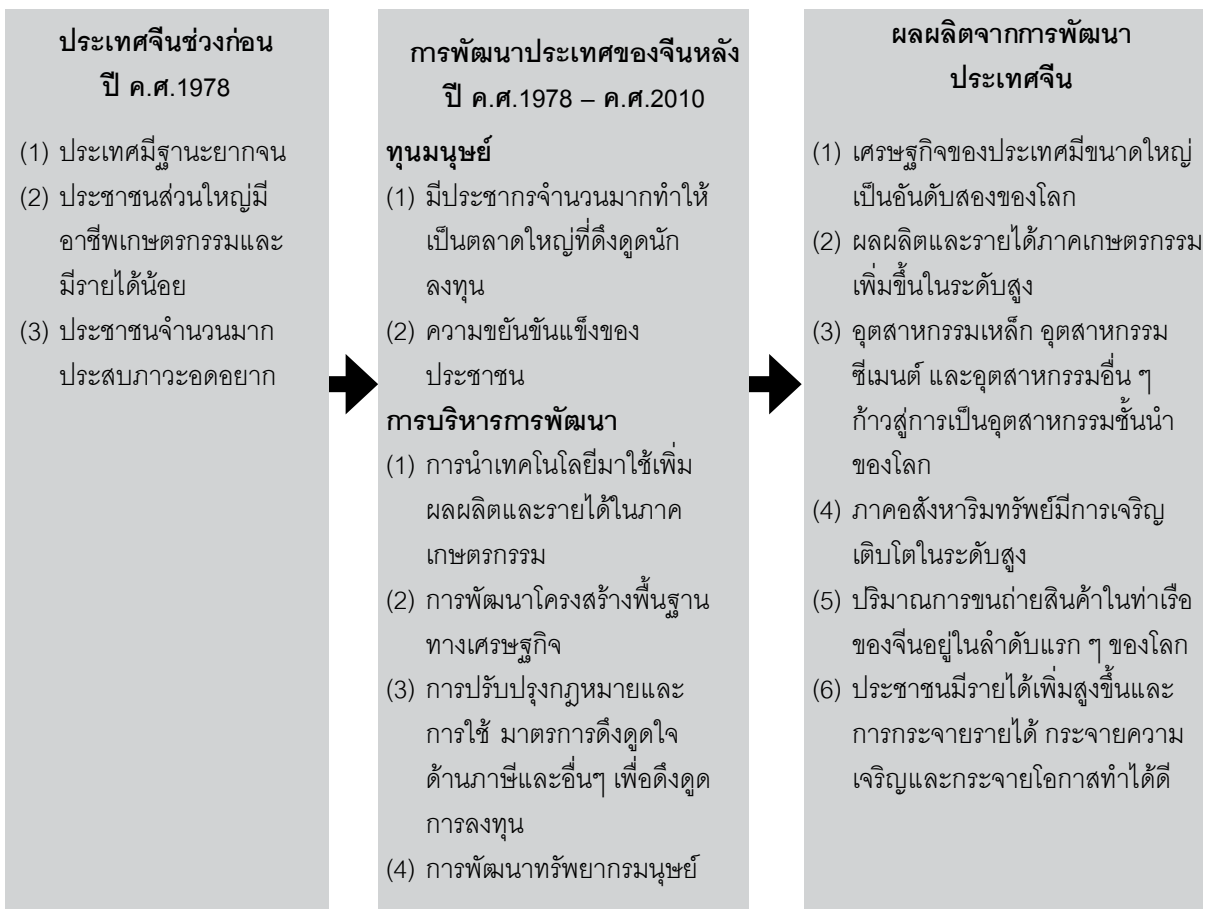
จากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเข้มข้นของประเทศจีนในช่วง 1-2 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ส่งผลให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันออกของประเทศ อาทิ ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กวางโจว เซินเจิ้น เทียนจิน เป็นต้น ทำให้รายได้และบริการสาธารณะของประชาชนในเขตพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบทมีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ข้างต้นกับในเขตภาคตะวันตกของประเทศที่ประกอบไปด้วย 6 มณฑล ได้แก่ กานซู กุ้ยโจว ชิงไห่ ฉ่านซี เสฉวน และยูนนาน (กิจจุฑา เกียวาส. 2557 : 40) ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (ค.ศ. 2006 - 2010) ประเทศจีนจึงเร่งลดช่องว่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในประเทศ โดยมีการประกาศยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาคตะวันตก (Great Western Development Strategy) (อักษรศรี พาณิชศาสตร์. 2550 : 2) ทั้งในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ รถไฟความเร็วสูง การพัฒนาอุตสาหกรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ในพื้นที่ การนำเอาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการศึกษามาใช้ในการพัฒนา

คุณภาพของประชาชน การส่งเสริมการลงทุนและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการลงทุนควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศของจีนด้วยวิธีที่เป็นแบบฉบับของโลกตะวันออก ได้สร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและช่วยยกระดับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ ให้ขึ้นไปเทียบเท่ากับประเทศตะวันตกที่พัฒนาแล้ว โดยโมเดลการพัฒนาประเทศของจีนสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนจนถึงระดับปริญญาตรีโดยจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเข้ามาดูแลรับผิดชอบกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนอย่างเพียงพอ

1.2 รัฐบาลควรเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพการให้บริการ ของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในภารกิจด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ภาพที่ 3 โมเดลการพัฒนาประเทศจีน

การประยุกต์ใช้โมเดลการพัฒนาแบบวิถีตะวันออกในการพัฒนาประเทศไทย

1. การประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาของทั้ง 3 ประเทศ ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคน

1.3 รัฐบาลควรสร้างความสมดุลให้กับการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการลดปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาและเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

2. การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาประเทศของ เกาหลีใต้และญี่ปุ่นที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ ชนบทและภาคเกษตรกรรม

2.1 รัฐบาลควรบูรณาการความร่วมมือจากทุก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสร้างความเป็นเอกภาพในการ ดำเนินงานด้านการพัฒนาพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมของ ไทย เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของโครงการ กิจกรรมและ การจัดสรรงบประมาณ

2.2 หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบควรเร่งสร้าง “ผู้นำ” และปลูกฝังค่านิยมการพึ่งพาตนเอง และความ ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้แก่ประชาชน และให้ ประชาชนเป็นฝ่ายริเริ่ม ดำเนินการและจัดการการพัฒนา ด้วยตนเองทั้งหมด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่เฉพาะ ในส่วนการให้การสนับสนุน

3. การประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาประเทศจีน ที่เริ่มต้นจากการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศและ ส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีการพัฒนา ต่อยอดเทคโนโลยี

3.1 รัฐบาลควรเร่งพัฒนาประสิทธิภาพของ กระบวนการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ ในการพัฒนาประเทศ ด้วยมาตรการส่งเสริมการลงทุนของ รัฐบาลผ่านคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

3.2 รัฐบาลควรส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนมีการพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีในด้าน ต่าง ๆ ที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ไปสู่ เทคโนโลยีสมัยใหม่หรือเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างจริงจัง อาทิ การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลรับผิดชอบในด้านการ พัฒนาเทคโนโลยีสำหรับใช้ในการแปรรูปผลผลิตทางการ เกษตร

4. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านการพัฒนา ประเทศของจีน ที่เริ่มต้นจากพื้นที่ที่มีความพร้อมและมี ศักยภาพในด้านการพัฒนา จากนั้นจึงเร่งกระจายรายได้ กระจายความเจริญและกระจายโอกาสสู่พื้นที่อื่นๆ ที่มี ศักยภาพรองลงไป

4.1 รัฐบาลควรวางแผนการพัฒนาประเทศ จากพื้นที่ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในด้านการพัฒนา

อาทิ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่บริเวณ Eastern Seaboard ไปสู่ในหลาย ๆ พื้นที่ที่มีความพร้อม และมีศักยภาพในการพัฒนารองลงไป

4.2 รัฐบาลควรดำเนินการกระจายรายได้ กระจายความเจริญและกระจายโอกาสสู่พื้นที่ต่างๆ ของ ประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการวิเคราะห์ศักยภาพ ที่แท้จริงของแต่ละพื้นที่อย่างละเอียดเพื่อนำมาใช้ในการ วางแผนพัฒนาประเทศ

4.3 รัฐบาลควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ จำเป็น อาทิ รถไฟความเร็วสูง ระบบการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพในด้านการพัฒนาและ ทำให้เกิดการกระจายความเจริญ การกระจายโอกาสและ การกระจายรายได้

เอกสารอ้างอิง

- กิจฐเขต ไกรวาส. (2557ก). “จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น : โมเดล การพัฒนาแบบวิถีตะวันออก (1).” **นิตยสาร Close-up Thailand**. 4(44) : 38-39.
- _____. (2557ข). “จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น : โมเดลการ พัฒนาแบบวิถีตะวันออก (2).” **นิตยสาร Close-up Thailand**. 4(45) : 39-41.
- _____. (2557ค). “จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น : โมเดลการ พัฒนาแบบวิถีตะวันออก (3).” **นิตยสาร Close-up Thailand**. 4(46) : 35-36.
- _____. (2557ง). “จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น : โมเดลการ พัฒนาแบบวิถีตะวันออก (4).” **นิตยสาร Close-up Thailand**. 4(47) : 35-36.
- จันทร์ฉาย ภัคอธิคม. (2552). **ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัย ใหม่ : History of Modern Japan**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2553). **ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออก สมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ดำรง สุานดี. (2556). "ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ
สาธารณรัฐเกาหลี." **เอกสารวิชาการ ลำดับที่ 31.**
หน้า 23-56. กรุงเทพฯ : ศูนย์เกาหลีศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมธาวี หิรัญคำ. (2556). **การพัฒนาชนบทของเกาหลีใต้
ด้วยกลยุทธ์ผสมผสาน : กรณีศึกษาแซมอิล
อุนอง ในช่วงค.ศ. 1970-1979.** วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกาหลีศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ชัย อัดตากกร. (2544). "เศรษฐกิจโลกกับอนาคตระบบ
ทุนนิยมไทยในศตวรรษ 21." **วารสารสุขโขทัย
ธรรมาราช.** 14(2) : 33-49.
- ศฤงคาร พันธุ์พงศ์. (2539). **ประวัติศาสตร์ยุโรป 2.**
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อักษรศรี พาณิชสาส์น. (2550). **เศรษฐกิจประเทศ
ในเอเชีย.** กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2557). **เศรษฐกิจจีนและเศรษฐกิจ
เพื่อนบ้านอาเซียน.** กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Behrman, Greg. (2007). **The most noble adventure :
The Marshall Plan and the time when America
helped save Europe.** New York : Free.
- Engerman, David C., et al. (2003). **Staging Growth :
Modernization, development, and the global
cold war.** Massachusetts : University of
Massachusetts Press.
- Moore, Wilbert E. (1963). **Social change.** Englewood
Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- Saemaul Undong Central Training Institute. (2014).
Saemaul Undong in Korea. [Online]. Available
: [http : //www.sucti.com/english](http://www.sucti.com/english). [2015,
September 3].
- Smelser, Neil J., ed. (1992). **Social Change and
Modernity.** Berkeley : University of California
Press.
- World Bank. (2014). **World Bank Trade Summary
Statistics Japan 2014.** Washington, D.C. : World
Bank.